

Ὁ κ. Νίκος Τωμαδάκης καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Λογοτεχνία ἢ ἡ περὶ τῶν προβλημάτων τῆς σύγχυσης

Μία πρωϊνὴ ἐφημερίδα εἶχε τὴν ἔμπνευση νὰ ρωτήσῃ μιὰ σειρά πνευματικῶν ἀνθρώπων γιὰ τὴν ὑπαρξὴ καὶ τὰ προβλήματα τῆς ἑλληνικῆς Λογοτεχνίας καὶ δὴ τῆς νεοελληνικῆς λογοτεχνίας.

Σ' αὐτὴ τὴ σειρά τῶν συνεντεύξεων ἀκούσθηκαν καὶ εἰπώθηκαν πολλά, ἄλλα ἐνδιαφέροντα καὶ οὐσιαστικά, ἄλλα πρόχειρα καὶ χωρὶς βαθύτερη νύξη γιὰ τῶν οὐσιαστικῶν προβλημάτων τῆς νεοελληνικῆς λογοτεχνίας τὴν ἀντιμετώπιση.

Βέβαια ἡ προσπάθεια ἦταν ἐπαινετὴ, γιὰτὶ ἡ ἔρευνα τῆς πρωϊνῆς ἐφημερίδας, ἔδωσε ἀφορμὴ νὰ θιχτοῦν ὀρισμένα καυτὰ θέματα ποὺ ἀπασχολοῦν τὴν λογοτεχνία μας. Κι' ἐφ' ὅσον δεχθοῦμε σὰν ὀρθὴ τὴν ἀπόψη τοῦ κ. Τωμαδάκη πὼς «ἓνα ἔθνος ποὺ δὲν ἔχει λογοτεχνία εἶναι νεκρὸν πνευματικῶς», ἐπομένως καὶ ἐθνικῶς γιὰ μᾶς, τότε, ἡ ἐπουδαιότητα τῶν διαφόρων ἀπόψεων γύρω ἀπὸ τὸ θέμα πέρνει οὐσιαστικὴ καὶ καίρια σημασία. Ὅσοιο θὰ θέλαμε νὰ σταθοῦμε δὲ μιὰ ἀπὸ τὶς συνεντεύξεις αὐτές, σ' αὐτὴν ποὺ ἔδωσε ὁ κ. Νίκος Τωμαδάκης μιὰ καὶ πολὺ συζητήθηκε καὶ πολλοὺς προκάλεσαν οἱ ἀπόψεις τοῦ κ. καθηγητοῦ, γιὰτὶ ἡ βαθύτερη ἐρεύνηση αὐτῆς τῆς συνέντευξης, ποὺ εἶναι ἀντιθετικὴ καὶ πολυεδρική, συμπυκνώνει ὅλη τὴ σύγχυση ποὺ διακρίνει τὰ μεταπολεμικὰ πνευματικὰ μας πράγματα, σύγχυση ποὺ χωρὶς νὰ τὸ θέλει ὁμολόγησε ὁ κ. Τωμαδάκης μὲ τὴν ἀντιθετικότητα τῶν ἀπόψεων σ' ὀρισμένα σημεῖα, ἀκόμα ὅμως, μᾶς τόνισε ὀρισμένες ὀρθὲς γνῶμες του.

Μᾶς εἶπε πὼς δὲν ὁμολογήθηκε τὸ ἐθνικὸ μας ἔπος 1940—41. Λάθος, τὸ ἔπος αὐτὸ ὁμολογήθηκε μὲ ἐπουδαῖα ποιητικὰ κείμενα, ἄλλα καὶ πεζὰ ποὺ δὲν ἔχει φαίνεται ὑπ' ὄψιν του ὁ καθηγητὴς ἢ δὲν θέλει νὰ ἔχει. Τοῦ ὑπενθυμίζω τὴν ποίηση τοῦ Ὁδ. Ἐλύτη καὶ τὴν πεζογραφία τοῦ Γιάννη Μπεράτη. Τοῦ ὑπενθυμίζω μιὰ μεγάλη Ἀνθολογία γύρω ἀπὸ τὸ θέμα μὲ θαυμάσια πεζά, ποιήματα, χρονογραφήματα ἀπὸ τὸ ἔπος αὐτό.

Λεῖπει ἴσως ὁ Ὅμηρος. Κάθε πόδες χιλιετηρίδες ὅμως γεννιέται ἓνας Ὅμηρος κ. καθηγητά; Μᾶς λέει ὁ κ. Τωμαδάκης ὅτι οἱ λογοτέχνες στὴν Ἑλ-

λάδα είναι 5.000 και περιεσσότεροι. Ἡ ὕπαρξη πολλῶν λογοτεχνῶν τί σημαίνει, ἀκριτῆ ἢ παρακριτῆ μιᾶς λογοτεχνίας; κι' ἀπὸ αὐτῆ τὴν ποσότητα μήπως δὲν θὰ βγῆ αὖριο ἢ ποιότητα;

Συνεχίζει ἀκόμα μὲ τὴν ἐμβρίθεια ποὺ τὸν διακρίνει ὁ κ. καθηγητῆς «δὲν εἶχαμε ποτὲ ἕναν Γκαίτε, ἕνα Τολστοῖ, ἕνα Χάμσουν».

Δὲν ρωτᾷ ὅμως γιατί δὲν τοὺς ἔχουμε,

Εἶναι ἡ γλῶσσα μας τόσο πλατεία ποὺ μπορεῖ νὰ προβάλλει ἕναν ἀπὸ τοὺς παραπάνω στὰ Ἑλληνικὰ μέτρα ἢ μήπως ἐνδιαφέρθηκε ποτὲ κανένας γιὰ τὴν προώθηση τῶν γνησίων ταλέντων, τῶν μεγάλων ἀναστημάτων, ποὺ ὑπάρχουν καὶ στὴν πατρίδα μας, εἰς πείσμα τῶν ἀπόψεων τοῦ κ. καθηγητῆ, ἀλλὰ χάνονται μέσα στὰ βεληνιακὰ τοπία τῆς νεοελληνικῆς λογοτεχνικῆς ζωῆς καὶ πραγματικότητας!

Ἐδῶ κινδυνεύουν ἀπὸ τὴν πείνα τὰ γνήσια ταλέντα καὶ πεθαίνουν στὴν ψάθα ὁ ἕνας πίσω ἀπ' τὸν ἄλλον οἱ λογοτέχνες καὶ ὁ κ. καθηγητῆς στενοχωριέται γιατί τὸ κράτος σκέφτεται νὰ δώσει σύνταξη σὲ 5.000 λογοτέχνες.

Σὲ 5.000 λογοτέχνες θὰ δώσει σύνταξη τὸ κράτος; Οὔτε 100 μὲ 150 δὲν συγκεντρώνουν τὰ νομικὰ προσόντα καὶ αὐτοὶ μόνον ἀναμένουν.

Ποῦ βλέπει λοιπὸν τοὺς 5.000 συνταξιούχους ὁ κ. Ἰωμαδάκης καὶ γιατί βάλει ἐναντίον τοῦ θεσμοῦ τῆς συνταξιοδότησης τῶν λογοτεχνῶν, ποὺ μὲ τόσες προσπάθειες ἐτῶν πάει νὰ κατακτηθεῖ καὶ νὰ ολοκληρωθεῖ. Μιλάει καὶ γράφει πῶς ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν εἶναι «ἀριστον τεμπελοπρυτανεῖον» δι' ἀκαδημαϊκοὺς λογοτέχνες; Μήπως δὲν εἶναι, ἔτσι ποὺ ἔχει καταντήσει, τεμπελοπρυτανεῖο καὶ γιὰ τοὺς ἐπιστήμονες; Γιατὶ κάνει διακρίσεις ὁ κ. καθηγητῆς καὶ ἀπορεῖ πῶς — ἀκουσον, ἀκουσον — οἱ λογοτέχνες ψηφίζουν γιὰ τὴν εἰσδοχὴ τῶν ἐπιστημόνων στὴν Ἀκαδημία. Μήπως — ἀκουσον, ἀκουσον — δὲν ψηφίζουν καὶ οἱ ὀδοντίατροι καὶ οἱ χημικοὶ κ.λ.π. γιὰ τὴν εἰσδοχὴ τῶν λογοτεχνῶν στὴν Ἀκαδημία; Ἄλλοῦ λοιπὸν ἐνυπάρχουν τὰ προβλήματα καὶ ὄχι ἐκεῖ ποὺ τὰ ἐντοπίζει ὁ κ. Ν. Ἰωμαδάκης. Πῶς νὰ ἀνδρωθοῦν μεγάλα ἀναστήματα στὸν τόπο μας κ.καθηγητᾶ όταν κανεὶς δὲν ἐνδιαφέρεται γιὰ τοὺς νέους λογοτέχνες, θεατρικοὺς συγγραφεῖς κ.λ.π., όταν τοὺς κλείνονται ὅλες οἱ πόρτες προβολῆς, όταν τὰ πόστα κρατοῦν οἱ κατεστημένοι, ποὺ ἀρέσκονται σὲ λιβανισμοὺς καὶ ὑποκλίσεις, σὲ κορδακισμοὺς καὶ ἀθέμιτες συναλλαγές;

Αὐτὰ καὶ πολλὰ ἄλλα θὰ εἶχε κανεὶς νὰ τονίσει γιὰ τὴν συνέντευξη τοῦ κ. καθηγητῆ ποὺ καὶ σ' ὀρισμένες ἀναφορὲς του σὲ ζῶντες λογοτέχνες, ἔπεσε κατὰ τὴ γνώμη μας ἔξω, τὸ γιατί τὸ ξέρει καὶ ὁ ἴδιος ὁ κ. Ν. Ἰωμαδάκης.

Ἄλλοῦ λοιπὸν ὑπάρχουν τὰ προβλήματα τῆς νεοελληνικῆς λογοτεχνίας κι' ἄλλοῦ ἐντοπίζονται τὰ αἷτια τῆς κακοδαιμονίας της· σὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς πνευματικῆς μας ἡγεσίας, σὶς κακὲς ροπὲς τῶν κλικῶν μας, στὴν ἔλλειψη κάθε συμπαράστασης οὐσιαστικῆς στοὺς ἀξιόους νέους ποὺ μποροῦν νὰ γίουν ἀναστήματα χωρὶς ἐθελοδουλιᾶ, ἀλλὰ δὲν τοὺς ἀφήνουν. Αὐτὰ κι' ἄλλα πολλὰ ποὺ δὲν εἶναι τοῦ παρόντος.